

Lighedstanken er én stor misforståelse

Af Lars Henriksen

Upopulær Han blev landskendt i 2003 på at hævde, at kvinder gennemsnitligt er lidt mindre begavede end mænd. Så blev han fyret. Og siden rensat igen, men fagligt er professor Helmuth Nyborg fortsat isoleret. Alt sammen på grund af en 40 år gammel erkendelse

Den danske befolkning bliver dummere og dummere. For hvert årti mister vi i gennemsnit 1,5 IQ-point, og årsagen er enkel. Det er de dumme kvinder, der får flest børn, og derfor spreder ubegavetheden sig. – Hvis du skriver det, har du allerede nok til at få mig afskediget. Hvis jeg altså stadig var ansat, siger professor Helmuth Nyborg med en fornøjet latter iblandt lidt hovedrysten, mens vi besigtiger hans delvist selvbyggede hus lidt uden for Skanderborg. Og der er mere endnu. For den 71-årige intelligensforsker har langtfra indstillet sit virke, selvom han officielt er forment adgang til Psykologisk Institut på Aarhus Universitet. Tværtimod, for nu forstyrres han ikke af at skulle eksaminere og forsvare sig over for universitetet, siger han. Denne formiddag har han regnet på kriminalstatistikker fra hele verden, for der viser sig at være en nøje sammenhæng mellem et lands intelligensniveau og omfanget af kriminalitet. Og det kunne tale for, at man eksempelvis indfører frivillige intelligens-test af alle seksårige børn, mener han. Så kunne man tidligt sætte ind med forebyggelse af en fremtidig, uhensigtsmæssig adfærd frem for at vente, til det alligevel er for sent. Men det ser ud til, at visse former for forskning ikke er forenelig med Psykologisk Instituts værdier, siger han i dag. Og det selvom han blot siger det, han nu har sagt gennem 30 år: Vi er født med et bestemt intelligensniveau, og det er der ikke så meget, vi kan gøre ved. Intelligens er måske det mest stabile træk ved mennesket, men netop dét er en ting, mange mennesker har svært ved at acceptere, mener Helmuth Nyborg. – Jeg er ofte blevet kaldt kontroversiel og det, der er meget værre. Men jeg fremlægger jo blot internationale forskningresultater, som enhver kan tjekke efter. Det egentlig kontroversielle er, at man i 2008 stadigvæk ikke må sige, at vi er biologisk forskellige. For vi er forskellige, og derfor er hele lighedstanken jo én stor misforståelse. Det mest retfærdige er netop ikke at behandle alle ens. Vi skal hjælpes på en måde, så det passer med vores forudsætninger, og mange af forudsætningerne er i høj grad givet fra starten. Alle kan ikke blive bankdirektør, men det vil vi helst tro, lige som vi helst vil tro, at mænd og kvinder gennemsnitlig er lige kloge. Det handler om ideologi, ikke om fakta, og det er derfor, at jeg er blevet så upopulær. Hvis bare folk ville kigge på tallene ... Det med forskellen mellem mænd og kvinder vender vi tilbage til. Først skal vi tilbage til starten på det hele: en erkendelse, der skulle ryste grundvolden under den dengang unge arbejdersøn. I 1971 skulle Helmuth Nyborg afslutte sit magisterstudium med en bunden opgave om forholdet mellem psykologi og genetik. Et område, han ikke kendte til og ikke interesserede sig synderligt for. Genetikken spillede ikke den store rolle for forskningen på det tidspunkt, for den herskende opfattelse var den socialistiske tanke om, at det er samfundet, der skaber mennesket, ikke biologien. Og den opfattelse delte Nyborg ivrigt efter en fattig opvækst med en far, der var fyrbøder og en mor, der rensede uringlas på sygehuset. Lige siden 1700-tallet havde Nyborg-slægten levet i upåagtede fag og under beskedne kår, og det havde sat sig dybt i Helmuth, der derfor var med længst fremme, da Psykologisk Institut blev besat i 1968, og ungdomsoprøret blev skudt i gang. Nu skulle arbejderne ikke længere udnyttes af dem, der besad produktionsmidlerne, og de studerende skulle ikke holdes nede af professorvældet. Det blev alligevel en professor, der skulle besegle hans skæbne ved at give ham den bundne opgave tre år senere. For jo mere han læste sig ind på genetikken, jo mere mening gav den. – Tallene virkede overvældende på mig. Der stod det jo sort på hvidt, direkte beviseligt, at det snarere er mennesket, der skaber samfundet end omvendt. Jeg vendte 180 grader og kom dermed pludselig i opposition til alle, jeg kendte. Og ikke mindst til instituttet, som jeg begyndte at bebrejde for at sidde fast i en forstokket ideologi frem for at forholde sig til fakta. De ville intet have med biologien at gøre, og det startede en bitter strid mellem ledelsen og mig. Det er ikke en overdrivelse at sige, at jeg siden starten af 1980'erne kun har været på tålt ophold på instituttet, siger Helmuth Nyborg. Den nu snart 30 år lange strid har haft mange ansigter. Knubbede ord. Faglige forbigåelser. Nogle gange direkte chikane med hemmeligt omdelte skrivelser, som advarede de studerende mod Nyborgs bøger og undervisning. Nyborg selv valgte tidligt at vende den anden kind til og ansigtet ud mod det internationale forskermiljø, hvor han hurtigt fandt ligesindede. Han mærkede derfor mest de hjemlige angreb som små stik, men indimellem gjorde de alligevel ondt. Det var ikke sjovt at skulle forklare sine børn, at man altså ikke var en bedrager eller Hitler-sympatisør eller fortalere for racehygiejne, sådan som han blev beskyldt. Og den til tider udtalte faglige isolation og latterliggørelse kunne frustrere ham, men bestyrkede ham også i, at dette var en kamp, han var nødt til at kæmpe, fordi det ville være så forbandet uretfærdigt, hvis ideologerne fik lov til at vinde over videnskaben. I 2002 kom så den sag, der skulle blive kulminationen på de mange års kontroverser. Baseret på egen og andres forskning hævdede han, at mænds generelle intelligens gennemsnitlig var cirka fem IQ-point højere end kvinders. Og at mændenes fordelingskurve var fladere, så der var flere meget intelligente, men altså også meget dumme mænd, end der var kvinder. Ramaskriget kunne høres fra Gedser til Skagen, og Nyborg blev kaldt alt fra chauvinist til uvederhæftig, slet og ret. Og i 2006 kunne han så også kalde sig fritstillet fra Instituttet efter beskyldninger om fejl i forskningen. Senere på året blev fritstillingen dog ophævet efter kritik fra en række nationale og internationale forskere, og i 2007 konkluderede Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, at der ikke var grundlag for at kalde Nyborgs forskning for uredelig. Men da havde den offentlige dom over ham for længst bundfældet sig. Og da han samme år søgte om at få titlen "emeritus" – afgang professor – så han fortsat

kunne benytte Institutets faciliteter, var svaret nej. – Det er nok det, der har gjort mest ondt, siger Helmuth Nyborg i dag. – Det besværliggør min forskning, så jeg skal tigge mig til at låne statistikprogrammer, og det er respektløst og nedværdigende på en måde, der går langt ud over de mange angreb gennem tiden. Jeg har hele tiden vidst, at angrebene var ideologisk begrundede, hvorimod dette angreb er dybt personligt og en kulmination på mange års kamp. Anderledes kan jeg ikke læse det, og der er intet, jeg kan gøre ved det. Alene af den grund ville han ønske, at han allerede fra starten havde gjort tingene anderledes: valgt et andet institut. Måske også valgt et andet fag, der var mere biologisk orienteret. Og under alle omstændigheder valgt et andet land at være forsker i. – Jeg ville næppe været blevet så upopulær, hvis det ikke var for det særlige danske syn på lighed. Det er en socialistisk eller socialdemokratisk tankegang – mit gamle udgangspunkt – der ligger så dybt, at mange reagerer meget følelsesladet, når nogen taler ligheden imod – selvom jeg står med fakta i hånden. Bjørn Lomborg har været igennem noget af det samme inden for miljøforskningen, men der var der endda tale om en afvejning af flere faktorer. Inden for intelligensforskningen står arv/miljø-problematikken langt klarere, siger han. Måske går virkeligheden først op for folk, når konsekvenserne af, at danskerne bliver dummere og dummere, bliver synlige. Lige nu er landets gennemsnitlige intelligenskvotient på 98 og på vej nedad, ifølge forskerne. Og Helmuth Nyborgs seneste analyser viser, at demokratier har svært ved at eksistere med en IQ-kvotient på under 90. – Så fortsætter udviklingen med et fald på 1,5 point pr. årti, går der måske 60 år, før infrastrukturen bryder sammen, og lovløsheden vil råde i Danmark på samme måde som i lande med tilsvarende lav intelligenskvotient, siger han. henriksen@kristeligt-dagblad.dk

Helmuth Nyborg

Helmuth Nyborg (født 1937) er dansk professor i udviklingspsykologi ved Aarhus Universitet (nu pensioneret). Han har især forsket i menneskelig intelligens, blandt andet i sammenhængen mellem hormoner og intelligens. Han er medlem af en række internationale selskaber og Editorial Boards for faglige tidsskrifter inden for sit felt.

Upopulær

Indimellem er der mennesker, der bliver så offentligt upopulære, at det ændrer deres liv. Men hvordan håndterer man at blive lagt for had i en narcissistisk tidsalder? I denne serie fortæller intelligensforsker Helmuth Nyborg, erhvervsleder Lars Kolind og tidligere museumsdirektør Thorkild Kjærgaard om at tåle latterliggørelse, om at holde fast i sig selv, og om at komme videre efter deres livs stormvejr. Dette er seriens første afsnit.

Titel

Stednavne

DANMARK

Emneord

PSYKOLOGI

Personer

NYBORG_HELMUTH_FORSKER

Virksomheder

Alt materiale i InfoMedia er omfattet af lov om ophavsret. Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af materiale i InfoMedia, eller dele heraf, uden tydelig kildeangivelse, er forbudt uden forudgående skriftlig aftale med InfoMedia Huset A/S i henhold til gældende dansk lov om ophavsret. En del artikler i InfoMedia indeholder links til andre websites. InfoMedia påtager sig intet ansvar for, at sådanne links fungerer, eller at de angivne web-adresser er korrekte.